

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเอง
ของหญิงหลังคลอด ในตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน นางจรรยา จินต์จิระนันท์
ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การส่งเสริมสุขภาพ)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนมอณรงค์ งามประภาส ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา ไกรพิบูลย์ กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองของหญิงหลังคลอด และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลตนเองของหญิงหลังคลอดในตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และจัดบันทึกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลได้กระทำควบคู่ไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม จากนั้นจึงนำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วนำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ เชื่อมโยง ตีความและสร้างข้อสรุป

จากผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรม ประเพณีความเชื่อในเรื่องลมผัดเดือนและความเชื่อในเรื่องผู้เอาไสยนั้นมีผลต่อการดูแลตนเองโดยการอยู่เดือนของหญิงหลังคลอด และลักษณะของครอบครัวโดยเฉพาะหญิงหลังคลอดที่อยู่ในครอบครัวขยายจะมีการอยู่เดือนที่ค่อนข้างเคร่งครัด อาชีพและประสบการณ์ในเรื่องการคลอดมีผลต่อการปฏิบัติตัวขณะอยู่เดือน หญิงหลังคลอดที่มีการดูแลตนเองโดยการอยู่เดือนจะมีความเชื่อเรื่องลมผัดเดือนเป็นหลัก และมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน ระยะเวลาอยู่เดือนของหญิงหลังคลอดจะอยู่เดือนประมาณ 1 เดือนหลังคลอด ในช่วงเวลานี้หญิงหลังคลอดจะได้พักผ่อน โดยงดทำงานหนัก แต่ต้องปฏิบัติตามข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในเรื่องการอยู่เดือนและหลีกเลี่ยงข้อห้ามที่จะเกิดผลเสียต่อหญิงหลังคลอด เช่น ในช่วงเวลาอยู่เดือนนี้หญิงหลังคลอดจะอาบน้ำด้วยน้ำอุ่นหรือน้ำต้มสมุนไพร ส่วนการสระผมนั้นจะสระ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ มีการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์เพื่อการบำรุงร่างกายหญิงหลังคลอด และงดรับประทานอาหารที่เชื่อว่าเป็นของแสลงตามความเชื่อของคนในชุมชน หากเกิดการเจ็บป่วยหรือมีอาการผิดปกติหญิงหลังคลอดจะไปรับการรักษาจากสถานเอนามัยหรือโรงพยาบาล แต่บางครั้งอาจใช้วิธีการรักษาแบบการแพทย์พื้นบ้านควบคู่ไปกับการแพทย์แผนใหม่

Thesis Title	Application of Local Wisdom in Postpartum Self-Care in Ban Klang Sub-district, San Pa Tong District, Chiang Mai Province	
Author	Mrs. Janya Jinjianun	
Degree	Master of Education (Health Promotion)	
Thesis Advisory Committee	Asst. Prof. Dr. Nimanong Ngamprapasom	Chairperson
	Asst. Prof. Dr. Suchada Kraiphibul	Member

ABSTRACT

The purpose of this study were to investigate factor affecting the use of local knowledge in postpartum self-care and the application of local knowledge in postpartum self-care in Banklang Sub- district, Sanpatong District, Chiang Mai Province. The study as qualitatively conduced: the data collection relied on information in-depth interviews non-participant observation and field recording. Data derived was then analyzed and classified related interpreted and concluded.

The results were as follows: the social and cultural factors affecting local wisdom application in postpartum period. The postpartum in Banklang Sub-district apply their local knowledge to modern Medical Treatment harmoniously in self-care. All postpartum underwent Yu duen rituals during the one month confinement period off the giving birth. These ritual help them refrain from strenuous work thus giving them adequate rest. Traditional practices of communities brought down form former generation, and prohibitive regulation regarding different treatment considered harmful to those postpartum. In postpartum period they took warm baths or warm herbal baths. They ate adequate nutritional value food and must carefully. The reason was they believe some food are dangerous to mother and child. When they got sick they went to health center or district hospitals. Some of them had their illness treated with traditional healing system, had continued existing side by side with modern healing system.